

INFOSTUŽ LXXIV

január 2012

Vážení a milí, členovia a členky, podporovatelia a sympatizanti STUŽ-ky,

nie som expert na astrológiu ani na čínsky kalendár, ale vyzerá to tak, že tento rok sa bude na Slovensku niesť v znamení Gorily. Pár stručných príspevkov na túto tému nájdete aj v tomto čísle INFOSTUŽ.

Inak minulý rok, krízový pre Slovensko, Európu i svet, bol pre STUŽ-ku celkom priaznivý. Myslím, že sme aspoň nepatrne prispeli k tomu lepšiemu, čo sa u nás i vo svete dialo. Spomeniem aspoň pár vecí: niekoľkokrát sme si pripomenuli 20. výročie Dobříše, nezabudnuteľného podujatia, ktorým náš priateľ a zakladateľ československej STUŽ-ky Pepík Vavroušek navždy vošiel do svetovej histórie.

V septembri ma pozvali na 7. konferenciu ministrov životného prostredia do kazašskej Astany, ako predstaviteľa STUŽ-ky, ktorú označili za jednu z 20 najaktívnejších environmentálnych mimovládok v Európe (aspoň, že niekto má ešte zmysel pre humor!). Spolu s predsedom českej STUŽ-ky, Jirkom Dlouhým, sme tam patrili k najusilovnejším spoluautorom snád celkom gramotnej Deklarácie mimovládok z Astany (pozri: www.changenet.sk) a urobili sme tam ešte pár ďalších vecí – ako sa na veteránov procesu Životné prostredie pre Európu patrí.

Vzápätí som mal tú česť vystúpiť na skvelej konferencii FORUM 2000, porozprávať sa s jej iniciátorom a hlavným organizátorom Václavom Havlom na komornej oslave jeho posledných narodenín a o deň neskôr moderovať panel o krajine, na organizovaní ktorého sa podieľala aj česká STUŽ-ka. A vzápätí - kým na Slovensku padala vláda - sme ešte stihli poinformovať záujemcov na seminári v pražskom Informačnom centre OSN o tom, čo sa dialo v Astane. Na všetkých týchto skutočnostiach má rozhodujúcu zásluhu náš vzácný priateľ, Paľko Šremer.

Koncom októbra sme spolu s Geografickým ústavom SAV v Bratislave slávnostne vyhlásili výsledky súťaže študentských esejí s rekordnou účasťou súťažiacich. Vzápätí sme práce finalistov vydali na CD-čku. O pár dní neskôr sme sa s Ďurom Mesíkom zúčastnili na výročnom stretnutí a sprievodnej odbornej konferencii European Environmental Bureau (EEB) v Bruseli. A koncom novembra sme ešte stihli zorganizovať podnetnú vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou na tému 40 rokov Limitov rastu, 20 rokov Dobříše a príprava Summitu Rio+20 vo svetle geografických a environmentálnych výskumov. V jej závere sa podarilo prijať zaujímavé závery a odporúčania, ktoré taktiež nájdete v tomto čísle INFOSTUŽ.

V posledný novembrový deň sme sa spolu s ďalším zaslúžilým STUŽ-károm a dlhoročným priateľom Rišom Medalom z Trenčína rozhodli prijať ponuku Martina Mojžiša kandidovať v kategórii nezávislých osobností za č. 5 v marcových voľbách (viac na www.obycajniochranari.sk).

Potom nasledovali dve smutné udalosti. Prvého decembra nás vo veku 84 rokov opustila naša doyenka, vynikajúca fotografka, etnografka a pozoruhodná osobnosť kultúrneho života, pani Ester Plicková. O necelé tri týždne neskôr ju nasledoval Václav Havel, aby nám naposledy pripomenul, že žiť sa dá aj v pravde a láske. Ani netreba zdôrazňovať, ako nám budú obaja chýbať.

Rád by som využil túto príležitosť a poďakoval sa Vám za všetko dobré, čo ste v uplynulom roku bez nároku na odmenu urobili. Zároveň Vám chcem zaželať rok, v ktorom aj to zlé, čo nás čaká a neminie, bude na niečo dobré.

S PF 2012

ČO OČAKÁVAM OD ROKU 2012?

Je nám všetkým jasné, že v roku, ktorý sa nedávno začal, sa môže stať čokoľvek, a predchádzajúci rok nám v tomto smere poskytol nemálo ponaučení. Ale sú veci, ktoré sa dajú predpokladať takmer s istotou.

Napríklad to, že nás bude zamestnávať vývoj v mnohých nekludných regiónoch: od arabského sveta, Iránu či Pakistanu, cez subsaharskú Afriku, Čínu, Rusko, Strednú Áziu až po Kórejský polostrov, Strednú Ameriku a ktoviečo ešte iné.

Nik asi nepochybuje o tom, že bude pokračovať dramatická diskusia o budúcnosti eurozóny, Eura i celej Európskej únie.

Bude stále zrejmejšie, že náš dlh rastie a že žiť na stále rastúci dlh sa dlhodobo nedá. Stále jasnejšie bude však aj to, že ten dlh nemá len povahu finančnú či ekonomickú, ale aj kultúrnu, ekologickú a etickú.

Som presvedčený, že bude pokračovať aj nemecká revolúcia vo sfére energetiky.

Veľmi dúfam, že podnetnú diskusiu o budúcnosti sveta prinesie príprava na Summit OSN Rio+20. Na samotnom summite, kde by sa malo hovoriť o zelenej ekonomike, by som privítal všeobecnú akceptáciu nástrojov environmentálnej ekonomiky: od zdanenia škodlivých aktivít, cez tvorbu zelených pracovných miest, až po náhradu dávno prekonaných, a pritom stále ešte glorifikovaných indikátorov typu Hrubý domáci produkt takými ukazovateľmi, ktoré skutočne komplexne odrážajú udržateľnosť a kvalitu nášho života.

Pri rozhodovaní o zefektívnení fungovania globálnych inštitúcií, ktoré sa má taktiež udiť v Riu, by ma potešilo, keby došlo k zrovnoprávneniu environmentálneho piliera v štruktúre OSN. To napokon navrhol vedúci československej delegácie na Summite Zeme, Josef Vavroušek, už pred 20 rokmi.

Na Slovensku nás čakajú parlamentné voľby, ktoré ponúkajú niekoľko možných rozuzlení: od dominancie jednej strany až po čosi ako pravo-ľavá koalícia, onen známy „kočkopes“ Václava Klauza, ktorý s obľubou zametá hriechy minulosti pod koberec. A napokon si viem predstaviť úspech antistraníckej politiky a nezávislých osobností. Nielen ako prejav voličského znechutenia z vládnucej partokracie, ale aj ako nadviazanie na odkaz Novembra '89 a vízie Václava Havla o nepolitickej – čiže nadstraníckej – politike a občianskej spoločnosti.

Veľmi by som si želal, aby sa slovenská spoločnosť neutopila v domácich problémoch, ale aby reflektovala aj globálne výzvy. A nielen pasívne ich registrovala, ale aktívne im čelila, pomáhala odkázaným a snažila sa byť na tej správnej strane barikády.

Uwe Joz.

BÁJKA O CUDZOKRAJNÝCH ZVIERATÁCH

Ak pánom klímaskeptikom, neveriacim na globálne otepľovanie, nestačil ako rukolapný dôkaz radikálnej zmeny klímy fakt, že v našich tokoch, potokoch a jazerách sa premnožili žraloci, ktorí na Slovensku predtým – ako všetci vieme – vo voľnej prírode nikdy nežili, tak skutočnosť, že nám tu voľne pobehuje gorila, im definitívne berie vietor z plachiet.

Ako prvé miesto výskytu gorily prekvapujúco figuruje bratislavské Staré Mesto a ako obdobie prvého známeho výskytu sa udávajú posledné roky. My, prírodovedci, sme však mali už dávnejšie vážne podozrenie, že tu gorila v podivnej symbióze so žralokmi žije už dávnejšie, konkrétne dobrých 15 rokov, kedy sa naše hlavné mesto začalo definitívne meniť na mesto opíc, žijúcich a pôsobiacich v obrovských nevkusných klietkach s kryciami názvami ako Národná banka Slovenska, Tatracentrum, Aupark a neskôr River Park, prípadne v menších klietkach neofunkcionalistického typu, ktoré vyrástli ako huby po daždi v celej Bratislave i v jej okolí.

Ako sa dalo čakať, gorilu neuspokojil len život v džungli veľkomesta, ale začala hľadať naozajstnú prírodu. Zistila, že na Slovensku máme národné parky, a tak sa logicky zamerala v prvom rade na ne. Ale keďže život v meste ju naučil žiť spoločensky a prespávať vo väčších či menších klietkach, priniesla si ich so sebou aj do prírody. A tak vznikli opičie mestá Donovaly, Jasná či Štrbské Pleso a Tatranská Lomnica. Je zaujímavé, že viac ako s domorodou faunou sa gorila v Tatrách znáša s alochtónnou, teda nepôvodnou. Okrem už spomínaných žralokov to boli napríklad cudzokrajné koníky - o čom svedčí záujem gorily o konské pólo na Štrbskom plese.

Každý, kto aspoň raz v živote navštívil zoológickú záhradu a v nej pavilón opíc vie, ako majú tieto tvory rady zábavu: a tak sa gorila začala orientovať na tvorbu lunaparku priamo v takzvane chránenej prírode. Zapáčilo sa jej tiež jazdiť po prírode na terénnych motorkách, štvorkolkách a terénnych autách – podobných tým, ktoré si pamätá zo safari v rodnej Afrike. Čo si však, na rozdiel od tatranských zvierat, ktorým to spôsobuje priam samovražedné reakcie obľúbila vari najviac, sú silvestrovske-novoročné ohňostroje v Tatranskom národnom parku. Keďže sa dá reálne očakávať, že zásluhou týchto hlučných zábav sprevádzaných prenikavými svetelnými efektmi ostatná fauna z Tatier ustúpi, dá sa očakávať, že v Tatrách budú čoskoro žiť už len gorily a v tatranských riečkach a plesách žraloky.

To všetko by nebolo možné bez toho, keby sa klíma na Slovensku z roka na rok nemenila k horšiemu a keby na radniciach našich miest a vo vedení národných parkov nesedeli ľudia, pre ktorých sú prijateľnejšie gorila a žraloci, než pôvodné - teda naše slovenské - živočíchy.

-mh-

NEÚPLNÁ PRAVDA O SLOVENSKU

To, čo sa píše v spise Gorila, možno nie je pravda od slova do slova, ale o tom, že je to pravdivé svedectvo o miere prepojenia politických strán a finančných skupín v tomto štáte, nepochybuje vari nik.

Len v jednom nie je obraz, ktorý poskytuje Gorila, celkom objektívny. A to v tom, že z hry akoby nedopatrením vypadli takí „zdatní hráči“, ako je SNS či HZDS na jednej strane a skupinka Ja&Ty na strane druhej. Bez nich totiž obraz o stave slovenskej reality nie je úplný. Navyše, v prípade spomínaných dvoch politických subjektov ide o zjavnú mediálnu diskrimináciu pred blížiacimi sa voľbami a v druhom prípade o priehľadnú diskrimináciu hlavného sponzora istého smeru, ktorý sa takto neprávom dostal do mediálneho tieňa.

Kto pochybuje o pravdivosti Gorily a jej príbuzenstve, nech sa pozrie zo Slavína na Bratislavu, z Devína na stráne Devínskej kobyly, prejde sa po bratislavskom nábřeží poniže PKO a popri Sade Janka Kráľa, pokúsi sa nájsť stratené kultúrne a industriálne dedičstvo Bratislavy a iných lokalít, porozhliadne sa po centre Žiliny, bystrickom Huštáku a Radvani, košických nákupných novotvaroch a po kamenných námestiach ostatných slovenských krajských či okresných miest, vyrúbaných parkoch a alejach nahradených bilbordami, nech sa pokochá nebotyčnými múrmi, mestskými a prímestskými haciendami, všadeprítomnými hypermarketmi a logistickými centrami, či nech sa prejde po bývalých slovenských lesoch!

A nech navštíví Tatranskú Lomnicu a jej okolie, Štrbské Pleso, Jasnú či Donovaly...!

Keď sa podobné výdobytky raného neokapitalizmu na slovenský spôsob spočítajú, potom Penta & comp. a ich exotické príbuzenstvo z Planéty opíc zblednú závišťou.

-mh-

Godrova 3/b, 811 06 Bratislava, tel.: 5441 3968, info@bfratislava-otvorene.sk

MÚ MČ Bratislava – Staré Mesto
Stavebný úrad
Vajanského nábr. 3
814 21 Bratislava 1

Bratislava 12. 11. 2011

Vec: Odvolanie voči rozhodnutiu stavebného úradu MČ Staré Mesto č. 986/39423/2011IST AIKlo-UR vo veci umiestnenia stavby č.1224 zo dňa 19.10.2011 a oznámenie účasti v konaní

Podľa našich informácií prebieha na stavebnom úrade MČ Staré Mesto územné konanie vo veci stavby „Bratislavské Podhradie – Vydrica“ na základe návrhu spoločnosti Vydrica, a. s., Dr. Vladimíra Clementisa 10, 821 02 Bratislava.

Keďže v dôsledku zamýšľanej stavby budú členovia iniciatívy Bratislava otvorene a členovia MV SZOPK priamo dotknutí na svojich „iných“ právach a právom chránených záujmoch k predmetným pozemkom, ako aj k susedným pozemkom, v nadväznosti na § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní („účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.“) a § 34 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 1 písm. c) stavebného zákona, Vám týmto oznamujeme, že sme účastníkmi konania v tejto veci.

Žiadame Vás preto, aby ste túto skutočnosť brali v ďalšom procese konania do úvahy a priznali nám všetky práva garantované účastníkom v príslušných právnych predpisoch. Ako riadny účastník konania podávame voči rozhodnutiu č. 986/39423/2011IST AIKlo-UR zo dňa 19.10.2011

O d v o l a n i e

a) je zrejmé, že výstavba na takom vzácnom a cennom území ako je Podhradie výrazne ovplyvní naše právo na priaznivé životné prostredie, garantované čl. 44 Ústavy SR a nadväzujúcimi zákonmi (napr. zákonom č. 17/1992 Zb. a zákonom č. 543/2002 Z. z.), a to zmenou mikroklimy, ktorá nastane po predpokladanom výrube drevín v území a straty zelených plôch – čo je zjavné a výrazné zníženie produkcie kyslíka, zníženie vlhkosti vzduchu, zjavným zvýšením prašnosti ovzdušia, zvýšením hlučnosti v okolí ako dôsledku zvýšenej premávky. Takisto je zrejmé, že zmena mikroklimy v danom území bude mať vplyv aj na celkové životné prostredie v meste, čo opätovne nepriaznivo ovplyvní naše právo na zdravé životné prostredie, garantované čl. 44 Ústavy SR.

b) je zrejmé, že výstavba na takom vzácnom a cennom území ako je Podhradie výrazne ovplyvní siluetu mesta, ovplyvní panorámu hradného kopca ako aj samotnú vizáž obnoveného Bratislavského hradu. Túto kultúrnu hodnotu považujeme za majetok všetkých Bratislavčanov, ktorú nie je možné sprivatizovať kúpou a zastavaním územia. Takéto kultúrne atribúty treba chrániť a zveľaďovať. Problematikou zástavby Podhradia sa už od roku 2002 venuje občianska iniciatíva Obnovme Podhradie a ďalšie. Rovnako preto, že sa jedná o Mestskú pamiatkovú rezerváciu /MPR/ a ochranu pamiatok považujeme za vec verejnú. Taktiež nie sú schválené zásady starostlivosti o MPR z čoho môžu vzniknúť veľmi nejednoznačné alebo až protichodné názory

na ochranu MPR. Týmto pádom môžu byť navrhnuté závery veľmi subjektívne a mali by sa podrobiť verejnej oponentúre a diskusii.

c) SO-V1 plochá strecha s výškou atiky UPZ hovorí: max. výška je 164,1 mnm zástavby. Predložený UR umožňuje plochú strechu celého objektu s výškou atiky 166,5 mnm. Taktiež nejasnosť UPZ, lebo umožňuje na obmedzenej ploche maximálne do výšky 168,3 mnm, hoci záväzný regulatív v predchádzajúcej vete hovorí o max. výške. Týmto nie je dodržaný aj koeficient stavebného objemu.

d) SO-V3 UPZ uvádza: „max. povolená výška zástavby v regul. Jednotke V3 je 156,0 mnm.“, pričom limit strešnej modelácie povoľuje diferencované výškové stvárnenie ukončenia jednotlivých architektonických celkov v regulačnej jednotke. V takejto jednotke na obmedzenej ploche umožňuje maximálne do výšky 162,5 mnm. Naproti tomu UR umožňuje ploché zastrešenie celého objektu s max. výškou atiky 161,6 mnm. Týmto nie je dodržaný aj koeficient stavebného objemu.

e) SO-V8b UPZ uvádza: „max. povolená výška zástavby v regul. Jednotke V8 je 160,0 mnm.“, pričom limit strešnej modelácie povoľuje diferencované výškové stvárnenie ukončenia jednotlivých architektonických celkov v regulačnej jednotke. V takejto jednotke na obmedzenej ploche umožňuje maximálne do výšky 166,5 mnm. Naproti tomu podľa UR bude celý objekt zastrešený plochou strechou s max. výškou atiky 166,5 mnm, čo je v rozpore s UPZ ktorý uvádza tento limit len na obmedzenú plochu objektu

f) SO-N6 pešie premostenie na ktorom sa umiestňuje objekt. Toto premostenie je ponad komunikáciu vo vlastníctve Hl.Mesta, a tým obmedzuje vlastníka v jeho užívacích a vlastníckých právach. Nie je známe, že by bolo schválené mestským zastupiteľstvom vecné bremeno na toto užívanie.

Podľa § 30 ods.4 Stavebného zákona, je mesto povinné raz za 4 roky preskúmať územný plán. Preto sme v tejto súvislosti súčasne požiadali hlavné mesto, aby preskúmalo územný plán zóny Podhradie.

Súčasne žiadame, aby územné rozhodnutie č. 986/39423/2011IST AIKlo-UR zo dňa 19.10.2011 bolo zrušené.

Za porozumenie ďakujeme, tešíme sa na spoluprácu a ostávame s pozdravom

Katarína Šimončíčová
predseda MV SZOPK

Matej Vagač
za OI BAO

Kto sú víťazi 10. ročníka súťaže študentských esejí?

Víťazným študentom zahral Samo Smetana

Porota súťaže

Natália Šovkoplias číta úryvok zo súťažnej práce

Zuzka Kronerová – „krstná mama“ podujatia

Geografický ústav Slovenskej akadémie vied v spolupráci s partnerskými organizáciami (Slovenská geografická spoločnosť pri SAV, Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v SR a ČR, Regionálne environmentálne centrum Slovensko a Česká a Slovenská asociácia Rímskeho klubu) zorganizoval 27. októbra 2011 v Malom kongresovom centre SAV v Bratislave slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže študentských esejí na tému Udržateľný spôsob života.

Cieľom tejto akcie je podnietiť zvýšený záujem študentov, pedagógov a verejnosti o problematiku smerovania k udržateľnejšej budúcnosti. Ocenenie autorov najlepších esejí chce zvýšiť ich motiváciu pre prácu v tejto oblasti aj po ukončení II. stupňa vysokoškolského štúdia.

Na slávnostnom podujatí sa okrem ocenených študentov a členov poroty zúčastnila aj podpredsedníčka SAV PhDr. Viera Rosová, CSc., riaditeľ Geografického ústavu SAV prof. RNDr. Vladimír Ira, CSc. a početní hostia.

Udeľovala sa prvá až tretia cena vo výške 663, 332 a 166 Eur a dve osobitné ceny „za odborný prínos“ a „za angažovaný prístup“ (po 83 Eur).

Okrem finančnej odmeny získali všetci finalisti súťaže diplom ako ocenenie ich úspešného účinkovania v súťaži a umelecké dielko od žiakov pod vedením Zuzany Homolovej zo ZUŠ Ľudovíta Rajtera na Sklenárovej ul. v Bratislave.

Prvú cenu získala Erika Chromiaková z Vysokej školy ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislava. Svoju esej nazvala: Veľký dar. Druhú cenu udelila porota Diane Rodákovéj z Fakulty architektúry, Slovenskej technickej univerzity v Bratislave za prácu s názvom Snaha o udržateľný spôsob života sa začína na tanieri každého Slováka. Držiteľom tretej ceny je Peter Maňo, poslucháč Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave za esej nazvanú Buď zmenou, ktorú chceš vo svete vidieť. Osobitná cena za odborný prínos patrí Veronike Korčekovej z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a osobitná cena za angažovaný prístup Eve Kránskej z Prírodovedeckej fakulty Masarykovej univerzity v Brne..

Pred slávnostným vyhlásením výsledkov súťaže sa uskutočnila prednáška doc. RNDr. Jána Laciku, CSc., dokumentujúca známe i menej známe hodnoty slovenskej prírody a krajiny a (ne)udržateľné spôsoby narábania s nimi.

Keďže 10. ročník súťaže bol aj pripomenutím 20. výročia prvej pan-európskej konferencie ministrov životného prostredia v Dobříši pri Prahe, bola súčasťou podujatia aj prezentácia unikátneho filmového dokumentu z Dobříšskej konferencie.

Atmosféru vhodne dopĺňali husle, mandolína a spev majstra Sama Smetanu ako aj aktívna účasť herečky Zuzana Kronerovej.

Celé podujatie moderovali Mikuláš Huba, predseda medzinárodnej súťažnej poroty a Vladimír Ira, riaditeľ pracoviska, ktoré bolo hlavným garantom súťaže.

Počas desaťročnej histórie súťaže organizátori obdržali viac ako 300 esejí z univerzít a vysokých škôl od Prešova a Košíc až po Ústí nad Labem a od Žiliny až po České Budějovice či Plzeň.

Okrem vyššie spomenutých umelcov Samuela Smetanu, Zuzany Kronerovej a Zuzany Homolovej a jej žiakov osobitná vďaka patrí členom a členkám medzinárodnej poroty súťaže (Mikulášovi Hubovi, Vladimírovi Hudekovi, Vladimírovi Irovi, Jánovi Lacikovi, Christine Manetti, Pavlíne Mišíkovej, Pavlovi Nováčkovi, Natálii Šovkoplias, Pavlovi Šremetrovi, Lubici Trubíniovej a Eve Vavrouškovvej), ktorí/ktoré svoju prácu vykonávali po celý čas svedomito a nezištne. Vďaka patrí aj tajomníčke poroty Erike Mészárosovej, členom/členkám riešiteľského kolektívu projektu, vďaka ktorému sa súťaž v ostatných štyroch rokoch realizovala: Kataríne Nagyovej, Vladimírovi Irovi, Jánovi Lacikovi, Rút Facunovej, Dušanovi Šebovi a ďalším, ako aj všetkým pedagógom a funkcionárom univerzít a vysokých škôl, ktorí súťaž vo svojom okolí propagovali.

Mediálnymi partnermi podujatia boli najmä periodiká Krásy Slovenska, Životné prostredie a Informácie o architektúre, interiéri a dizajne ako aj bývalé československé periodikum Mosty, časopis Geografia, internetový časopis Envigogika, portál SAV, portál Geoinformatika a sporadicky aj ďalšie.

Projekt, súčasťou ktorého bola aj táto akcia, podporila na základe zmluvy č. LPP-0128-07 Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV) a realizuje sa pod záštitou Pracovnej skupiny Hodnoty pre udržateľnú budúcnosť pri európskom EcoFore.

Vítané eseje v plnom znení si bude možné prečítať v pripravovanom zborníku.

Vítazka súťaže Erika Chromiaková

Tretiu cenu za Petra Maňu prevzala jeho mama

Porotkyňa Ľubica Trubíniová

V prvom rade ďalšie laureátky Diana Rodáková (2. cena) a Veronika Korčeková (osobitná cena) - vľavo

ZÁKLADNÁ INFORMÁCIA O KONFERENCII CESTY K UDRŽATELNEJŠEJ BUDÚCNOSTI

Dňa 29. 11. 2011 sa v Primaciálnom paláci v Bratislava uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom Cesty k udržateľnejšej budúcnosti (Dobříš+20 vo svetle geografických a environmentálnych výskumov).

Organizátormi konferencie boli Geografický ústav SAV, Slovenská geografická spoločnosť pri SAV, Slovenská a Česká asociácia Rímskeho klubu a Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v SR a ČR.

Konferencia pozostávala týchto hlavných tematických okruhov:

- Dobříšska konferencia + 20: Dvadsať rokov procesu Životné prostredie pre Európu (EfE) vo svetle 7. Pan-európskej konferencie ministrov životného prostredia v Astane.
- Prípravný proces Rio+20 (pripravovaná Konferencia OSN 20 rokov po Summitu Zeme v Rio de Janeiro).
- Štyri desaťročia od vydania 1. správy Rímskemu klubu: Hranice rastu.
- Geografické, environmentálne a ďalšie výskumy v kontexte koncepcie udržateľnosti.

Na konferencii so svojimi prezentáciami a diskusnými príspevkami vystúpili poprední predstavitelia geografického a environmentálneho výskumu, zástupcovia ministerstiev životného prostredia ČR a SR, odborníci z radov Rímskeho klubu, mimovládnych organizácií a ďalší kompetentní zo Slovenska, Českej republiky a Rakúska: Jana Dlouhá, Mikuláš Huba, Vladimír Ira, Mária Kozová, Pavel Nováček, Václav Mezřický, László Miklós, Lukáš Pokorný, Thomas Schauer, Pavel Šremer, Kamil Viliňovič a iní. Svoj príspevok poslal viceprezident prípravného výboru summitu OSN Rio+20 prof. Moldan, pozdravný list účastníkom konferencie adresoval Komisár EÚ pre životné prostredie Janez Potočnik a písomne ich pozdravil aj výkonný tajomník Európskej hospodárskej komisie OSN a zástupca generálneho tajomníka OSN Jan Kubiš.

Súčasťou podujatia bola projekcia archívneho dokumentárneho filmu z konferencie v Dobříši a prezentácia aktuálnych publikácií, ktoré sa týkajú problematiky diskutovanej počas konferencie

Na záver konferencie jej účastníci prijali vyhlásenie adresované vláde, parlamentu, mestám a obciam, podnikateľským subjektom, výchovno-vzdelávacím a vedecko-výskumným inštitúciám, cirkviam, odborom a tretiemu sektoru.

Konferenciu podporili:

Slovenská akadémia vied, SPECTRA – Centrum excelentnosti (No. 26240120002) a Rímsky klub – Európske podporné centrum so sídlom vo Viedni.

ZÁVERY A ODPORÚČANIA Z KONFERENCIE CESTY K UDRŽATELNEJŠEJ BUDÚCNOSTI

PREAMBULA

Žijeme v čase prehlbujúcej sa krízy, ktorú nemecká kancelárka Angela Merkelová označila za najväčšiu od čias II. svetovej vojny. Nielen jednotlivci, ale aj celé štáty dlhodobo žili a žijú na dlh, ktorý zrazu nemá kto splácať. Aj keď sa zväčša hovorí len o finančnom či ekonomickom rozmere tohto dlhu, rovnako alarmujúci a dlhodobo narastajúci je aj dlh vo sfére ekologickej, environmentálnej, sociálnej, kultúrnej a etickej. Táto situácia dozrievala dlho, avšak tí, ktorí mali v rukách moc, si pred ňou zatvárali oči a odmietali reagovať na varovné signály a prognózy. Najznámejšia z týchto prognóz – Limity rastu – vznikla na objednávku Rímskeho klubu pred 40 rokmi. Na konkrétnych vývojových trendoch a prostredníctvom matematicko-štatistických modelov poukázala na nebezpečenstvo ilúzie neobmedzeného rastu v obmedzenom priestore biosféry našej Zeme. O 20 rokov neskôr sa v bývalom Československu po prvýkrát stretli ministri životného prostredia Európy, aby prijali ambiciózne ciele starostlivosti o životné prostredie starého kontinentu a upozornili na skutočnosť, že za problémami s naším životným prostredím sú neudržateľné vzorce správania. Odvtedy sa traduje proces Životné prostredie pre Európu, ktorého ostatným vrcholom bola 7. ministerská konferencia v Astane v septembri 2011. Dosiaľ najvýznamnejším míľnikom v starostlivosti o životné prostredie v jeho dialektickej jednote s udržateľným ekonomickým a sociálnym rozvojom bol Summit Zeme v júni 1992 v Rio de Janeiro. Na jeho 20. výročie pripravuje OSN podobne veľkú konferenciu s názvom Rio+20 s cieľom pomenovať problémy a pokúsiť sa eliminovať neudržateľné trendy vývoja sveta, zlepšiť fungovanie globálnych inštitúcií a ozeleniť ekonomiku. Jedno z rozhodujúcich slov vo všetkých týchto procesoch by mala mať vedecká komunita s dôrazom na tie disciplíny, ktoré sa zaberajú životným prostredím, udržateľnosťou a kvalitou života. Oficiálne kruhy v našom štáte ani jednej z uvedených skutočností nevenujú náležitú pozornosť a aj preto sa 29. novembra 2011 stretli zástupcovia vedeckej komunity, experti z mimovládnych organizácií a ďalší kompetentní zo Slovenska, Českej republiky a Rakúska, aby sa vzájomne informovali o svojom videní problémov a východísk (príloha). Na záver prijali odporúčania zainteresovaným subjektom na globálnej, národnej i miestnej úrovni.

Účastníci konferencie odporúčajú:

Globálnym inštitúciám

Všetkým medzinárodným inštitúciám, zaangažovaným do prípravy konferencie OSN Rio+20, ktorá sa bude konať v júni 2012 v Rio de Janeiro, aby využili tento summit na prehodnotenie neudržateľných trendov v smerovaní ľudstva a zmobilizovali všetky disponibilné intelektuálne, legislatívne, ekonomické, organizačné a iné zdroje, schopnosti, prostriedky, nástroje a capacity, ako aj pozitívne vízie, pohnútky a emócie na zvrátenie týchto trendov. Kríza globálnych rozmerov, ktorej čelíme, je zároveň jedinečnou výzvou: buď na ňu budeme aktívne a s plnou vážnosťou reagovať, alebo samých seba odsúdime na bezmocné priznanie sa blížiacemu sa kolapsu. Čas, ktorý máme k dispozícii, sa dramaticky kráti a 20 rokov, ktoré uplynuli od Summitu Zeme v Rio, sme viac premárnili, ako využili. Nech je nám to mementom a nech sa summit Rio+20 stane ešte významnejším historickým medzníkom či bodom obratu, ako bol samotný Summit Zeme pred 20 rokmi!

EHK OSN a európskym inštitúciám

Európskej hospodárskej komisii OSN a všetkým relevantným európskym inštitúciám od Európskej komisie, cez Európsky parlament až po Radu Európy, aby v spolupráci s vládami a mimovládnyimi organizáciami európskeho regiónu uznali svoju rozhodujúcu zodpovednosť za budúcnosť sveta a využili proces Životné prostredie pre Európu a ďalšie adekvátne procesy a nástroje na koordinovaný prístup k zlepšeniu stavu životného prostredia nielen v našom regióne, ale aj v iných oblastiach sužovaných hladom, smädom, chorobami, vojnami, nespravodlivosťou a devastovaným životným prostredím.

Vláde Slovenskej republiky (súčasnej i budúcej)

Komplexnejšie chápať a zodpovednejšie reagovať na prejavy prehlbujúcej sa krízy a dlhov v celej ich vzájomnej kauzálnej previazanosti, teda vrátane ich environmentálnych, sociálnych a etických aspektov a premietnuť takúto filozofiu do zásadných strategických dokumentov.

Zvýšiť účinnosť a vymáhateľnosť právnych nástrojov v environmentálnej oblasti. Podporiť ekologizáciu spoločenského vedomia a rozvoja, ako aj integráciu environmentálnych aspektov do jednotlivých rozvojových programov v intenciách platného i pripravovaného environmentálneho akčného programu EÚ.

Prerokovať správu o výsledkoch Siedmej konferencie ministrov životného prostredia v Astane, prijať uznesenie k týmto výsledkom, ako aj následné kroky na plnenie záväzkov a odporúčaní z tejto konferencie. Kontinuálne a proaktívne sa zúčastňovať na procese Životné prostredie pre Európu. Uchádzať sa o možnosť usporiadať nasledujúcu ministerskú konferenciu (či už samostatne, alebo v spolupráci s Českou republikou) a tým pripomenúť skutočnosť, že prvá ministerská konferencia tohto druhu sa konala v bývalom Československu, ako aj fakt, že Slovensko by malo byť v tom čase predsedajúcou krajinou EÚ.

Odborne a organizačne zabezpečiť serióznú prípravu Slovenska na vrcholnú konferenciu OSN Rio + 20, ktorá sa bude konať v júni 2012 v Rio de Janeiro. Návrh mandátu a stanovísk, s ktorými pôjde slovenská delegácia na tento summit, podrobiť v dostatočnom časovom predstihu odbornej i verejnej diskusii. V priebehu jarných mesiacov 2012 zorganizovať – v spolupráci s akademickou sférou, tretím sektorom a ďalšími zainteresovanými skupinami – národnú, prípadne i medzinárodnú konferenciu a v spolupráci s tretím sektorom i verejné fórum na túto tému.

Opätovne osamostatniť Radu vlády pre trvalo udržateľný rozvoj a vrátiť jej prierezové zloženie, poradno-iniciačnú podobu a ambicióznou náplň minimálne v takej podobe, akú mala v rokoch 1999 – 2000 a nepripustiť hroziace opätovné zrušenie Ministerstva životného prostredia SR vzhľadom na rozsiahlu agendu tohto rezortu, ale najmä, vzhľadom na potrebu jeho čo najväčšej rozhodovacej nezávislosti od hospodárskych rezortov.

Zvýšiť celkové výdavky určené na podporu vedy a výskumu zo súčasného škandalózneho 0,47 % HDP minimálne na 1 % HDP a postupne aspoň na priemer EÚ, ktorý predstavuje 1,81 % HDP. Pripomíname, že podpora vedy a výskumu patrí medzi dôležité ukazovatele udržateľnosti, resp. neudržateľnosti smerovania spoločnosti.

Národnej rade Slovenskej republiky

Obnoviť činnosť samostatného Výboru pre životné prostredie, ochranu prírody a krajiny a jej poradného orgánu.

Politickým stranám kandidujúcim v nadchádzajúcich parlamentných voľbách

Zamerať sa pri tvorbe – a najmä pri realizácii – volebných programov na konkrétne ciele komplexnej starostlivosti o životné prostredie, prírodu a krajinu, ako aj na efektívnejšie, racionálnejšie, šetrnejšie, a teda udržateľnejšie využívanie prírodných zdrojov a na dôsledné plnenie medzinárodných záväzkov v tejto oblasti. Snažiť sa pritiahnúť do politiky čo najviac ľudí, schopných takéto programové ciele realizovať.

Mestám a obciam

Rozvíjať programy zdravých a udržateľných miest, miestnej Agendy 21, cieľavedome vytvárať motivujúce prostredie pre miestne komunity v záujme vyššieho zapájania verejnosti do spravovania miest a obcí a aktívnejšie vstupovať do partnerskej spolupráce s tými mestami a obcami v zahraničí, ktoré sú v tomto smere úspešné, napríklad v rámci Dohovoru primátorov a starostov a jeho Národnej platformy.

Podnikateľským subjektom

Po vzore Nemecka, Dánska a ďalších krajín orientovať sa na zelenú ekonomiku a energetiku ako na mimoriadne perspektívne sféry hospodárskeho rozvoja s obrovskými výhodami pre tých, ktorí to pochopia a zúročia ako prví.

Výchovno-vzdelávacím inštitúciám

Účinnnejšie a komplexnejšie zdokonaľovať vnímanie, povedomie, poznanie a zručnosti žiakov a študentov vo sfére ochrany prírody, krajiny, životného prostredia a výchovou podporovať udržateľný spôsob života, a to na všetkých stupňoch a typoch škôl, ako aj prostredníctvom ďalších výchovno-vzdelávacích a osvetových zariadení.

Vedecko-výskumným inštitúciám

Venovať zvýšenú pozornosť integrovanému výskumu environmentálnych problémov v kontexte zvyšovania udržateľnosti a kvality života .

Cirkviam a náboženským komunitám

Vo svojom učení viac zdôrazňovať pozitívny vzťah k stvorenstvu. Hľadať „najnižšieho spoločného menovateľa“ hodnôt a cností vyznávaných jednotlivými náboženstvami v kontexte nášho vzťahu k prírode a k udržateľným modelom správania a žitia.

Masmédiám, umelcom a ďalším mienkotvorným osobnostiam

Venovať v médiách podstatne väčšiu pozornosť environmentálnym a súvisiacim problémom. Vrátiť do verejnoprávnych médií pravidelné relácie venované týmto témam (na spôsob niekdajšieho populárneho Eko ďalej?). Pristupovať k týmto témam viac problémovo a investigatívne. Aktívnejšie propagovať kultúrne vzory žiaduceho vzťahu k prírode a krajine, ako aj udržateľné životné štýly.

Odborom

Oveľa viac pozornosti venovať právu zamestnancov na zdravé a harmonické životné prostredie.

Podporovať takú daňovú reformu, ktorá menej ako dosiaľ zaťažuje prácu a viac čerpanie surovín a devastáciu životného prostredia, a tým prispieť k znižovaniu nezamestnanosti a zároveň k šetrnejšiemu zaobchádzaniu s prírodou a jej zdrojmi. .

Tretiemu sektoru

Viac sa medzinárodne angažovať, vrátane takých procesov, ako je Životné prostredie pre Európu a Rio+20. Väčšiu pozornosť venovať implementácii medzinárodných dohovorov a reforme politík a programov EÚ (napr. Environmentálny akčný program, Stratégia trvalo udržateľného rozvoja či Spoločná poľnohospodárska politika EÚ).

Účastníci vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou Cesty k udržateľnejšej budúcnosti (Dobříš+20 vo svetle geografických a environmentálnych výskumov)

Bratislava 29. 11.2011

Fotky z konferencie Cesty k udržateľnejšej budúcnosti

Čo sa stalo v uplynulých týždňoch?

- o Memoriál Josefa a Petry Vavrouškovcov v Bobrovci a Západných Tatrách.
- o Siedma konferencia ministrov životného prostredia v Astane a konferencia FORUM 2000 v Prahe s našou aktívnou účasťou.
- o Výročné stretnutie a konferencia Európskeho environmentálneho bureau v Bruseli.
- o Príprava 10. ročníka súťaže študentských esejí na tému Udržateľný spôsob života (v spolupráci s tradičnými partnermi a za finančnej podpory APVV).
- o Konferencia s medzinárodnou účasťou Cesty k udržateľnejšej budúcnosti...
- o Stretnutie s eurokomisárom pre životné prostredie Janezom Potočnikom.
- o Publikačné a edičné aktivity.
- o Rozhovory pre slovenské a české médiá.
- o Aktívna účasť našich členov na ďalších zahraničných podujatiach v Čile, Číne, Južnej Afrike, Izraeli, Poľsku, Rumunsku, Estónsku, Španielsku, Belgicku, Rakúsku a inde.

Čo sa chystá v najbližších týždňoch?

- o Vydanie a distribúcia zborníka z konferencie Cesty k udržateľnejšej budúcnosti...
- o Príprava pamätnej tabule na mohylku Josefa a Petry Vavrouškovcov v doline Parichvost.
- o Vyhlásenie ďalšieho ročníka študentskej súťaže na tému Udržateľný spôsob života v novom prevedení.
- o Oponentúra vládnych záverov okolo výstavby D1 v úseku Turany-Hubová.
- o Snaha o zmenu prístupu kompetentných k rozvoju Bratislavy a iných lokalít a regiónov na území Slovenska.
- o Verejné vystúpenia.
- o Voľby 2012.

Fotky z Memoriálu Vavrouškovcov foto: D. Bevilaqua

